

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1091
van **MERCEDES VAN VOLCEM**
datum: 9 juni 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Beheersovereenkomsten landbouwers en Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - Akkervogels

Landbouwers kunnen vrijwillig een vijfjarige beheersovereenkomst aangaan met de Vlaamse Landmaatschappij. De landbouwer verbindt zich met deze beheersovereenkomst tot een extra inspanning voor milieu, natuur en biodiversiteit op zijn of haar landbouwbedrijf, inspanningen die verder gaan dan wettelijk verplicht is. Met de beheersovereenkomsten krijgen de landbouwers jaarlijks een financiële duw in de rug om verder te gaan dan de wettelijke verplichtingen.

Akkervogels zoals de veldleeuwerik en patrijs gaan in Vlaanderen, net als in de rest van West-Europa, zeer sterk achteruit. Dat heeft te maken met veranderingen in het landbouwlandschap, waardoor ze onvoldoende voedsel, broed- en schuilplaatsen vinden.

Landbouwers kunnen de akkervogels helpen door een beheersovereenkomst te sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Ze ontvangen dan vijf jaar lang een jaarlijkse vergoeding voor akkervogelvriendelijke maatregelen op hun percelen. Enerzijds kunnen ze een beheersovereenkomst sluiten voor de aanleg en het onderhoud van een 'gemengde grasstrook plus'. Die kruidenrijke grasstrook trekt insecten aan die als zomervoedsel dienen voor de akkervogels en hun jongen. Daarnaast biedt de grasstrook nestgelegenheid en het jaar rond schuilmogelijkheid. Anderzijds kunnen landbouwers een beheersovereenkomst sluiten voor de teelt van een zaadleverend voedselgewas zoals tarwe of boekweit. Door dat gewas te laten staan tot in het voorjaar kunnen de akkervogels zich tijdens de winter voeden met granen. Het voedselgewas zorgt daarbij voor dekking op een moment dat veel akkers er kaal bij liggen. Bij voorkeur worden beide maatregelen gecombineerd op hetzelfde perceel. Op die manier ontstaat een optimaal leefgebied voor de akkervogels met zowel zomer en wintervoedsel als broed- en schuilgelegenheid.

1. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten vallen onder deze categorie?
2. Hoeveel beheersovereenkomsten van het totale aantal overeenkomsten per provincie vallen onder deze categorie?
3. Om hoeveel hectare kruidenrijke grasstroken en zaadleverend voedselgewas die onder de beheersovereenkomsten vallen, gaat het? Hoeveel per provincie?
4. Worden beide maatregelen altijd samen gecombineerd in de beheersovereenkomsten? Zo niet, missen ze dan niet hun doel?

5. Welke gebieden in Vlaanderen komen in aanmerking voor deze beheersovereenkomst?
6. Hoe volgen de bedrijfsplanners deze kruidenrijke grasstroken en zaadleverend voedselgewas dat langer blijft staan op met de betrokken landbouwers?
7. Hoe wordt het resultaat van deze kruidenrijke grasstroken en het zaadleverend voedselgewas dat langer blijft staan opgevolgd over de jaren heen?
8. Welke resultaten liet de minister al optekenen?
9. Welk bedrag werd met deze beheersovereenkomst in totaal uitbetaald aan de landbouwers in 2018, 2019, 2020 en 2021?
10. Welk bedrag werd met deze beheersovereenkomst in totaal uitbetaald aan landbouwers per provincie in 2018, 2019, 2020 en 2021?
11. Hoeveel landbouwers van het totale aantal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu)?
12. Hoeveel landbouwers van het provinciale totaal hebben een dergelijke beheersovereenkomst lopen of gesloten in 2018, 2019, 2020 en 2021 (tot nu) per provincie?

ANTWOORD

op schriftelijke vraag nr. 1091 van 9 juni 2021
van **MERCEDES VAN VOLCEM**

De hier meegegeven cijfers zijn gedestilleerd uit de jaarlijkse ramingen op basis van de gesloten contracten. Als gevolg van contractstopzettingen doorheen het jaar en dergelijke kunnen de werkelijk uitbetaalde vergoedingen iets lager liggen. De afwijkingen zijn echter beperkt.

- 1.766 dossiers van de in totaal 5.928 dossiers vallen onder de doelstelling akkervogelbeheer.
- Tabel 1. Aantal beheerovereenkomsten akkervogelbeheer voor de jaren 2018 tot 2021, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Provincie	2018	2019	2020	2021
West-Vlaanderen	242	326	356	355
Oost-Vlaanderen	64	82	84	79
Limburg	241	303	340	326
Antwerpen	25	32	44	43
Vlaams-Brabant	295	343	376	374
Vlaanderen	867	1086	1200	1177

- Tabel 2: Areaal aan beheerovereenkomsten akkervogelbeheer, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	VL	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	Eenheid
Aanleg gemengde grasstrook	304,23	90,66	13,66	120,89	19,17	59,85	Hectare
Onderhoud gemengde grasstrook	179,37	48,74	9,59	87,77	4,08	29,19	Hectare
Aanleg gemengde grasstrook plus	1243,41	547,88	37,29	189,92	7,99	460,33	Hectare
Onderhoud gemengde grasstrook plus	485,55	268,19	8,78	77,05	0	131,53	Hectare
Voedselgewas	1434,56	301,1	117,38	436,78	21,16	558,14	Hectare

- Afhankelijk van de specifieke noden van de akkervogels in een specifiek gebied (wintervoedsel, nestgelegenheid, dekking, ...) worden de maatregelen al dan niet gecombineerd op één perceel. Dit verschilt van gebied tot gebied.
- Deze beheerovereenkomsten worden ingezet in beheergebied soortenbescherming (akkervogelgebieden, [beheergebieden voor akkervogels](#)).

6. Ik duid kort de taken die bedrijfsplanners uitvoeren. De VLM-bedrijfsplanner komt langs op het landbouwbedrijf om samen met de landbouwer te bekijken welke beheerpakketten mogelijk zijn op het bedrijf en helpt hem of haar bij het invullen van het aanvraagformulier. De beheerovereenkomsten worden op die manier verantwoord ingezet, op de juiste plaats, op maat van het bedrijf én rekening houdend met actuele en potentiële kwaliteiten van de natuur, het landschap en de streekidentiteit. Na het sluiten van de beheerovereenkomst kunnen landbouwers beroep doen op de VLM-bedrijfsplanner als ze vragen hebben bij de uitvoering van de beheerovereenkomst. De bedrijfsplanner begeleidt jaarlijks ook proactief een aantal lopende beheerovereenkomsten met het oog op een correcte uitvoering van de beheermaatregelen.
7. Dit type beheerovereenkomsten vormt samen met alle andere beheerovereenkomsten de submaatregelen “beheerovereenkomsten” binnen het programma voor plattelandontwikkeling (het PDPO III). Het resultaat (output) van het programma wordt opgevolgd door specifieke indicatoren zoals arealen (ha), uitgaven (EUR), landbouwbedrijven met agromilieu-klimaatmaatregelen (aantal), areaal onder landbouwoppervlakte onder agromilieu-klimaatmaatregelen (ha). Elk jaar wordt over de voortgang van het programma gerapporteerd bij de Europese Commissie. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslagen van het PDPO](#)). Halverwege het programma wordt een iets uitgebreider rapport opgemaakt. Graag verwijs ik door naar deze jaarlijkse rapporten voor een stand van zaken ([jaarverslag van 2018](#)).

Omdat alle beheerovereenkomsten als een maatregel worden beschouwd kan ik meegeven dat op basis van de huidige rapportering de beheerovereenkomsten op zich ertoe bij bedragen dat die specifieke indicatoren gelinkt aan agromilieu-klimaatbetalingen op schema zitten. Bij aanvang van het programma bestond de enorme uitdaging erin de omslag te maken naar meer “biodiversiteit en landschap” gerichte uitvoering van het programma rond beheerovereenkomsten. Ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Dit type beheerovereenkomsten, samen met de andere beheerovereenkomsten soortenbescherming, perceelsrandenbeheer en het onderhoud van kleine landschapselementen behoort tot deze groep. Zo’n 90% van alle betalingen gaan naar biodiversiteits- en landschapsgerichte maatregelen. In het verleden was dat zeker niet het geval. Ik ben blij dat we deze omslag gemaakt hebben.

Verder wordt in de regel elk jaar zo’n 5% van alle beheerovereenkomsten onderworpen aan een terreincontrole. Die controles ter plaatse garanderen dat de subsidies goed worden ingezet en uitgevoerd worden conform de specifieke beheervoorwaarden. Dit type beheerovereenkomsten maakt deel uit van die steekproef.

Deze maatregelen worden vaak gesloten in samenspraak met lokale actoren die actief zijn op het platteland zoals regionale landschappen, lokale vertegenwoordigers van milieu- of natuurorganisaties, of lokale werkgroepen. Het gaat om kleine, lokale of gebiedsgerichte specifieke noden waar dit type beheerovereenkomst een deel van de oplossing. Het resultaat of de effecten zijn dus lokaal maatwerk. Die samenwerking zorgt ervoor dat we het jaarrond die gebieden beter inrichten en beheren voor deze soorten. Sedert 2018 heeft de VLM de inzet van de maatregelen in de beste gebieden voor akkervogels gefocust.

Om de effectiviteit van de beheerovereenkomsten voor akkervogels aan te tonen, liet de VLM de Universiteit Hasselt en LIKONA een onderzoek uitvoeren. Eind 2021 wordt het eindrapport opgeleverd. Wat de monitoring van de Universiteit Hasselt betreft, blijkt uit de tussentijdse resultaten alvast dat zowel de diversiteit aan insecten als de aantallen hoger zijn in de beheerovereenkomsten dan in andere gewassen.

Ten slotte wil ik iets algemeen meegeven over de effecten van de maatregelen uit het programma. In de plan-MER worden de positieve milieueffecten van de beheerovereenkomsten beschreven, met name op fauna en flora, de bodem, het landschap, het oppervlaktewater en de koolstofopslag. Ik verwijs graag naar paragraaf 5.3.4. van [de plan-MER](#), waar de maatschappelijke diensten van dit type maatregelen beoordeeld wordt.

Het soortenbeschermingsprogramma voor akkervogels wordt dit jaar verwacht. De beheerovereenkomsten zijn met experts bijgestuurd. Binnen dat programma voorzie ik ook een luik monitoring in de vorm van een meetnetwerk voor agrarische soorten. Dit zal ons toelaten de maatregelen en de effecten beter te beoordelen. Het INBO, ANB en VLM bekijken welke voorwaarden en mogelijkheden er zijn om op korte termijn een meetnetwerk voor biodiversiteit uit te rollen.

8. Ik verwijs graag naar vraag 7.

9. Tabel 3. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2018 voor de beheerovereenkomsten akkervogelbeheer, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	ANT	VL-BR	LIM	VL
Aanleg gemengde grasstrook	123.415	22.016	14.768	67.008	149.562	376.769
Onderhoud gemengde grasstrook	81.940	15.657	0	51.306	111.809	260.712
Aanleg gemengde grasstrook plus	847.184	68.236	14.566	589.376	162.548	1.681.910
Onderhoud gemengde grasstrook plus	279.041	10.220	0	202.694	121.916	613.870
Voedselgewas	451.313	129.956	43.988	694.407	444.613	1.764.277

Tabel 4. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2019 voor de beheerovereenkomsten akkervogelbeheer, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	ANT	VL-BR	LIM	VL
Aanleg gemengde grasstrook	159.746	25.821	19.370	66.808	197.001	468.746
Onderhoud gemengde grasstrook	82.943	15.657	1.071	47.821	115.260	262.752
Aanleg gemengde grasstrook plus	1.234.297	67.013	13.365	797.541	300.917	2.413.133
Onderhoud gemengde grasstrook plus	303.612	6.687	0	211.157	128.782	650.237
Voedselgewas	581.637	190.860	56.829	855.877	731.212	2.416.415

Tabel 5. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2020 voor de beheerovereenkomsten akkervogelbeheer, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg gemengde grasstrook	164.276	24.752	219.053	34.736	108.448	551.265
Onderhoud gemengde grasstrook	82.858	16.303	149.209	6.936	49.623	304.929
Aanleg gemengde grasstrook plus	1.154.931	78.607	400.351	16.843	970.376	2.621.108
Onderhoud gemengde grasstrook plus	535.307	17.525	153.792	0	262.534	969.158
Voedselgewas	662.912	179.873	892.489	50.843	1.063.363	2.849.480

Tabel 6. Uitbetaalde vergoedingen (in euro) in 2021 voor de beheerovereenkomsten weidevogelbeheer, in Vlaanderen en opgesplitst per provincie.

Beheerpakket	W-VL	O-VL	LIM	ANT	VL-BR	VL
Aanleg gemengde grasstrook	164.276	24.752	219.053	34.736	108.448	551.265
Onderhoud gemengde grasstrook	82.858	16.303	149.209	6.936	49.623	304.929
Aanleg gemengde grasstrook plus	1.154.931	78.607	400.351	16.843	970.376	2.621.108
Onderhoud gemengde grasstrook plus	535.307	17.525	153.792	0	262.534	969.158
Voedselgewas	581.424	226.661	843.422	40.860	1.077.768	2.770.135

10. Ik verwijs naar de tabellen bij vraag 9.

11. Ik verwijs naar de tabel bij vraag 2.

12. Ik verwijs naar de tabel bij vraag 2.